

Välfärden först.

Socialdemokraterna

Budget 2025

Plan 2026 – 2029 för kommunkoncernen

**VARBERGS
KOMMUN**

Förslag till beslut

Socialdemokraterna föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

1. fastställa skattesatsen för år 2025 till 20,63 kronor.
2. fastställa finansiella mål för kommunkoncernen:
  1. Årets resultat för kommunkoncernen ska, efter finansiella poster, som ett genomsnitt uppgå till minst 265 mnkr per år för perioden 2021-2029.
  2. Soliditeten för kommunkoncernen (exklusive pensionsåtagande i ansvarsförbindelse och skuld avseende finansiell leasing) ska vid planperiodens slut uppgå till minst 30 procent.
3. fastställa finansiella mål för kommunen:
  1. Årets resultat för kommunen ska som ett genomsnitt uppgå till minst 200 mnkr per år för perioden 2021-2029.
  2. Årets strukturella resultat ska för varje enskilt år uppgå till minst 1 procent av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning.
  3. Nettoinvesteringarna ska som ett genomsnitt uppgå till som högst 600 mnkr per år för perioden 2025–2029, med en soliditet för kommunen på minst 50 procent vid planperiodens slut (exkl. pensionsåtagande i ansvarsförbindelse, skuld avseende finansiell leasing samt skulder avseende kommunala bolag).
4. i övrigt godkänna budget 2025 och plan 2026-2029.
5. bemyndiga kommunstyrelsen att besluta om användning av kommunstyrelsens ofördelade medel.
6. kommunkoncernens totala låneram för 2025 får vara högst 9 200 mnkr, inklusive lånen i Varbergs Stadshus AB.
7. omsätta och ta upp nya lån under budgetåret 2025:
  1. kommunstyrelsen under år 2025 har rätt att nyupplåna, det vill säga öka kommunkoncernens skulder under år 2025, med totalt 1 200 mnkr. Delegat medges teckna dessa lån.
  2. kommunstyrelsen har rätt att omsätta lån, det vill säga låna upp belopp motsvarande belopp på de lån som förfaller till betalning under 2025. Delegat medges teckna dessa lån.

Innehållsförteckning

.....	1
Förslag till beslut	2
Socialdemokraterna föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta	2
Socialdemokraternas Budget 2025 och Plan 2026 – 2029	4
Välfärden först.	4
Driftsbudget, prioriteringar och uppdrag	12
Nämndernas förutsättningar för driftsbudget 2025-2029.....	12
Nämndernas driftsbudget 2025-2029	15
Förändring av nämndernas ramar 2024-2025.....	16
Politiska prioriteringar och uppdrag	17
Finansiell analys	24
Finansiella mål	25
Ekonomisk ställning.....	26
Ekonomiska risker och möjligheter.....	31

Socialdemokraternas Budget 2025 och Plan 2026 – 2029

Välfärden först.

Inledning

Vår budget sätter välfärden först med tydligt fokus:

- Varberg ska vara den bästa kommunen att växa upp i för barn och unga, med Sveriges bästa skolor.
- Omsorgen ska vara trygg och pålitlig för den som behöver stöd och hjälp.
- Kommunen ska vara en attraktiv och lyhörd arbetsgivare med bra arbetsmiljö och arbetsvillkor. Bra facklig samverkan är en förutsättning för detta.

Därför prioriterar Socialdemokraterna sammanlagt 122 mnkr på välfärden för barn, unga och de som behöver omsorg i budget 2025. Det är 57,2 miljoner mer än Varbergsalliansens budget.

Socialdemokraterna prioriterar barn, unga och omsorgen och föreslår att kommunalskatten ska ökas med 30 öre till en skattesats på 20:63. *

Så tar vi ansvar för välfärden. Och för framtiden.

Budgeten läggs i en tid som fortsatt präglas av lågkonjunktur med höga priser och högre räntor som tynger vanliga löntagare, men även kommunen och vår välfärd. Det är också med oro vi ser att arbetslösheten ökar. Särskilt oroande är den ökande ungdomsarbetslösheten.

I detta läge väljer den SD-ledda regeringen att inte stötta kommuner och regioner för att värna och stärka välfärden. I stället väljer de att prioritera skattesänkningar för välbärgade.

För välfärden i Varberg står under hård press där förskola, skola och omsorgen är särskilt utsatta. Kommunen har på många sätt goda förutsättningar, men nu märks det mer än någonsin att mer resurser krävs. Vi ser med oro en hög sjukfrånvaro, personalbrist, lägre personaltäthet i förskola och skola, färre som klarar av grundskolan och inte kommer in på gymnasiet. Signalerna är tydliga.

En oväntad utmaning i årets budget är en kraftigt sänkt befolkningsprognos. Det gör att flera nämnder tappar många miljoner jämfört med planeringsförutsättningarna. Värst drabbas förskole- och grundskolenämnden med -28,6 mnkr för 2025, vilket är en omställning som är omöjlig att hantera på så kort tid. Även utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden får sänkt tilldelning pga. färre elever på ca 3 mnkr. Däremot får socialnämnden ytterligare 10 mnkr pga. fler äldre. Varberg fortsätter att växa, om än i långsammare takt än tidigare.

Socialnämnden har i flera år kämpat med ett stort strukturellt underskott som hittills hanterats genom tillfälliga statsbidrag, neddragningar, stängningar av

boenden, försämrad arbetsmiljö och en stressad organisation. Under 2025 förväntas nämnden hantera en viss del av sitt underskott genom periodiserat statsbidrag. Men inför 2026 förväntas underskottet vara -90 mnkr för att öka till minus 190 mnkr vid planperiodens slut år 2029. Detta är inte hållbart.

Med allt fler äldre och fler med ökat omsorgsbehov är det nödvändigt att nämnden klarar av att prioriterar en mer hållbar arbetsmiljö med schyssta arbetsvillkor som behåller och lockar nya medarbetare. Därför är det mycket oroväckande med de höga sjukskrivningstalen, problem att hitta personal, bemanna rätt och skapa en organisation som erbjuder en hållbar arbetsmiljö.

Socialdemokraterna menar att det är viktigt att nämnden hanterar den kommande bristen på personal genom att, tillsammans med de fackliga organisationerna och medarbetarna, finna nya sätt att organisera verksamheterna, använda kompetens på rätt sätt och utveckla nya arbetssätt för att i framtiden klara av sitt viktiga välfärdsuppdrag.

För att ge barn och unga den bästa framtiden vill vi att Varbergs kommun ska sikta högst med målsättning om att vi ska ha Sveriges bästa skolor. Goda förutsättningar finns, trots att färre når målen, lägre personaltäthet och bristande likvärdighet. I årets budget behöver förvaltningen spara in 53 mnkr och sammanlagt 180 mnkr under planperioden. Med förändrad demografi, ökade hyror, omställnings- och anpassningskrav så ställs nämnden inför en nästintill omöjlig uppgift.

Den investeringsbudget vi nu går fram med innehåller stora satsningar på barn, unga, äldre och viktig infrastruktur som stärker kommunen framåt med investeringar för i genomsnitt 600 miljoner kronor per år under planperioden. Här återfinns den tidigare utlovade satsningen på Veddige Simhall. Dessutom krävs också reinvesteringar i befintliga lokaler som borde ha gjorts för länge sedan. Ett exempel på detta är förfallet av fastigheterna i kv. Renen.

Med ökade investeringar så ökar även driftskostnaderna för nämnderna, vilket vi kompenserar för med 12 mnkr. Ett nytt sätt att kompensera för högre hyreskostnader i samband med investeringar och reinvesteringar som inte tillför nya platser, kommer att underlätta betydligt för förskole- och grundskolenämnden, socialnämnden och utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden. Det innebär att förskola och grundskola får 7,5 mnkr för 2025 och helårseffekt 2026 är 15 mnkr.

För ett mer socialt hållbart Varberg så väljer vi att fortsätta att satsa på en fritidsbank i Varberg. Vi satsar också på en ny ungdomsgård i södra delarna av centrala Varberg där vi hoppas på samma politiska samsyn som vi nu ser om våra förslag om fritidsbank, fältassistenter och Fontänhus.

Avslutningsvis. Socialdemokraterna vill med vår budget ge välfärden hållbara förutsättningar för en bättre omsorg, förskola och skola som också erbjuder medarbetarna en bra arbetsmiljö. Det är att ta ansvar när verksamheterna tydligt markerar stora svårigheter att möta invånarnas behov. Det är också att ta ansvar för framtiden. **S sätter alltid välfärden först. Därför satsar vi sammanlagt 122 mnkr till välfärden i vår budget 2025.**

* Varberg kommer efter höjningen ha en fortsatt den lägsta skatten i Halland och lägre än genomsnittet i riket på 20,70 %. Skattehöjningen innebär att den som tjänar 25 000 kr i månaden får en skattehöjning på 75 kr i månaden. Den som tjänar 50 000 kr i månaden, får en höjning på 150 kr i månaden.

Socialnämnden

Socialnämndens verksamheter har stor betydelse för många människor i vårt samhälle. Även små förändringar i nämndens ekonomiska förutsättningar ger stora konsekvenser för omsorgstagare, anhöriga och personal. Därför är det nödvändigt att säkra en budget som ger verksamheterna möjligheter att ge den vård, omsorg och stöd som krävs för att tillgodose människors behov.

Varbergs befolkning ökar och särskilt antalet personer över 85 år. Det sker också en förskjutning av vården från sjukhusvård till vård i hemmet. Allt fler personer med funktionsnedsättning, missbruksproblem och personer med psykiatriska diagnoser behöver vårt stöd. Därtill blir behoven mer komplexa. Det ställer nya och särskilda krav på den vård och omsorg som samhället står för. För att tillgodose det stödet behöver vi ha resurser för ökade och mer specialiserade insatser i hemmet såväl som en god planering av antal platser inom LSS, serviceboende och äldreboende.

Med förändrade behov ökar förväntningarna på vår personal. Därtill ligger sjukfrånvaron på en hög nivå vilket ytterligare ökar belastningen. Det måste finnas tid för personalen att kunna göra sitt jobb. Det förutsätter en bra arbetsmiljö och goda arbetsvillkor. För att klara de ändrade förutsättningarna måste vi också öka grundbemanningen och säkerställa att vår personal får möjlighet att kompetensutvecklas under hela yrkeslivet.

Samtidigt som behoven av personal till välfärden växer så ökar inte personer i arbetsför ålder i samma utsträckning. Därför behöver vi, utöver satsningar på arbetsmiljö och arbetsvillkor för att få redan anställda att vilja vara kvar men även att locka nya personer att vilja arbeta inom omsorg och socialtjänst. Vi behöver också skapa fler utbildningsplatser och öppna för andra vägar att komma in i anställning.

Vi accepterar inte försämringar av våra verksamheter som riskerar att drabba omsorgstagare, anhöriga eller anställda. Socialnämnden har under många år haft en underfinansierad budget som har lett till nedskärningar och försämrade service. Den tidigare socialdemokratiska regeringen har tillfört statsbidrag som sett till att verksamheten har kunnat ha näsan ovanför vattenytan. Så kommer det inte att vara med den nuvarande regeringen. Därför vill vi stärka budgeten för att säkerställa gynnsamma arbetsvillkor för personalen och fortsatt välfungerande vård och omsorg inom socialnämndens verksamheter för ett Varberg som kan bättra.

Socialdemokraterna satsar 30 mnkr till socialnämnden, vilket är 24 mnkr mer än Varbergsalliansen.

Förskole- och grundskolenämnden

S satsar totalt 51,6 mnkr till förskole- och grundskolenämnden vilket är 27,5 mnkr mer än Varbergsalliansen.

En ny befolkningsprognos för Varberg visar att antalet barn i förskola och grundskola blir färre de närmsta åren. Det innebär för nämnden lägre ekonomisk kompensation. Tillsammans med effektiviseringar och anpassningar ska förskola och skola sparas 53 mnkr 2025. Redan i år har verksamheterna fått en minskad budget och vi hör dagligen hur detta påverkar kvalitén närmast barn och elever.

För oss Socialdemokrater är barnen det viktigaste vi kan investera i för framtiden.

Personaltäthet inom förskolan har minskat i Varberg de senaste åren. Varberg har idag ett högre antal barn per årsarbetare än Halland, riket och liknande kommuner. Stora barngrupper i förskolan stressar både barn och pedagoger. Det bidrar också till sämre kvalitet på både omsorg och undervisning. Vi vill bromsa denna utveckling och ge förskolan möjligheter att minska barngruppernas storlek.

Måluppfyllelsen i Varberg är lägre än för 5–10 år sedan och tecken visar att det kommer fortsätta sjunka kommande år. Elevers betyg skiljer sig åt mellan olika skolor, föräldrars utbildningsnivå påverkar barnens resultat och i år slutade 147 elever årskurs 9 utan att ha fått godkänt i alla ämnen. Det här är fel utveckling som måste vändas.

Vi anser att varje barn ska få de resurser som behövs för att nå godkända betyg. Vi är övertygade att lösningen är fler personal i skolan, inte färre. Personal som har tid att förklara, reda ut konflikter, tid att lyssna och se varje enskilt barn. För att uppnå det krävs en ökad grundbemanning i skolan, något vi kämpat för länge. Det ger personalen möjlighet att faktiskt arbeta med tidiga insatser för att alla barn ska nå målen.

Barnen tillbringar mycket av sin tid på fritids, vissa dagar fler timmar än i skolan. Varberg lägger mindre pengar på fritidshem än liknande kommuner. Det resulterar i stora barngrupper upp emot 65 barn/grupp. Även här behöver personaltätheten öka.

Vi Socialdemokrater vill se en helt annan utveckling av förskolan, grundskolan och fritidshemmen. Vi har förutsättningar att prestera så mycket bättre. Vi vill att skolorna i Varberg ska vara de bästa i Sverige.

Kultur- och fritidsnämnden

En mångsidig och inkluderande kultur-, idrotts och fritidsverksamhet skapar förutsättningar för jämlika livsvillkor, ett rikt socialt liv, god hälsa och stark gemenskap. Verksamheten i Varberg bidrar till demokratiskt engagemang, bildning och trygghet.

Under 2025 fokuserar vi Socialdemokrater på att möta de växande behoven, samtidigt som vi bevarar hög kvalitet och främjar tillgänglighet för alla kommunens invånare.

Det finns ett stort behov och hög efterfrågan av olika aktiviteter och arrangemang när det gäller idrotts-, kultur- och fritidsverksamhet. Verksamheterna tvingas göra betydande prioriteringar på grund av bland annat högre priser, ökade krav på högre säkerhetsnivå och normbrytande beteende samt skadegörelse. Till detta läggs medborgarnas förväntningar på utbud och kvalitet.

Ett rikt kultur- och fritidsliv skapar delaktighet. Våra föreningar och studieförbund ska ha goda förutsättningar för att bedriva en tillfredsställande verksamhet. Vi vill att lokaler, bidrag och stöd till föreningar ska möta deras behov för att säkra en god och bred verksamhet. Studieförbunden möter betydande förändringar gällande ekonomiska villkor från staten och därför vill vi i S uppmärksamma deras betydelse och behov.

Det finns barn och unga i Varberg som behöver stöd för att må psykiskt och fysiskt bra. En del av hjälpen är en aktiv, inkluderande och utvecklande fritid. S ser ett stort behov av att arbeta förebyggande för att motverka utanförskap av

olika slag. Vi behöver möta våra barn och ungdomar i en trygg och meningsfull miljö. Våra unga är värda att satsa på!

I Varberg har vi en väl fungerande Kulturskola. Tyvärr har inte alla barn och ungdomar, av olika skäl, möjlighet att ta del av den. Det vill vi ändra på. Fler ska kunna få ta del av Kulturskolan, oavsett familjens bakgrund och ekonomi.

För att ge barn en bättre lässtart vill vi satsa på Språkstart som ger föräldrar stöd för att stimulera små barns läsutveckling. Det är viktigt att biblioteken kan utvecklas och vara en mötesplats för alla.

Vi vill göra det attraktivt för kulturutövare att verka i vår kommun. En god tillgång till replokaler och arbetsplatser behövs för att exempelvis konstnärer och musiker ska kunna bo och verka här. Arrangemangsverksamheten ska ges möjlighet till både bredd och spets och tillgängliggöra kulturupplevelser för alla i Varberg.

S satsar 7 mnkr till Kultur- och Fritidsnämnden för mer kultur, idrott och fritid i Varberg. Det är 5,8 mnkr mer än Varbergsalliansen.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens fokus är främst att rusta och stärka invånarna med utbildning och insatser för arbete och studier som möter näringslivets behov. I den rådande lågkonjunkturen och ökande arbetslöshet är nämndens verksamheter avgörande för att hantera dessa utmaningar.

I gymnasieskolan så förväntas ett ökat antal elever under perioden med 146 elever. Detta trots en kraftigt minskad befolkningsprognos så är behovet av fler utbildningsplatser ytterst påtagligt. Förstudien för ett nytt PS förväntas beslutas under 2024, vilket kommer vara en efterlängtat milstolpe för Varbergs kommuns framtid. Investeringen kommer innebära stora ökade kostnader för nämnden som inte är hanterbara utan kraftiga kvalitetsförsämringar. Redan idag är kostnaderna för gymnasiet bland de lägsta i Sverige med en nettokostnadsavvikelse på -30 mnkr. Därför är den nya kompensationsmodellen för reinvesteringar helt avgörande för att skolan fortsatt ska kunna erbjuda ett brett programutbud med hög kvalitet på undervisningen genom en hållbar personaltäthet.

Trots att andelen gymnasieelever som tar examen inom 3 år är hög inom den kommunala gymnasieskolan, så har andelen sjunkit de senaste åren. Dessutom redovisar kommunen ett resultat som ligger under modellberäknat värde som innebär att andelen som tar examen inom tre år bör vara högre sett till kommunens socioekonomiska förutsättningar. Det är för S viktigt att nämnden fortsatt arbetar för att fler tar examen då det är den bästa investeringen vi kan göra för att motverka ohälsa, arbetslöshet och utanförskap.

Inom den anpassade gymnasieskolan och introduktionsprogrammet ökar antalet elever stadigt varje läsår. Den anpassade gymnasieskolan beräknas att under planperioden ha uppemot 50 inskrivna elever och introduktionsprogrammet 180 elever. Detta ställer krav på nämndens resursfördelning vilket genererar en större kostnad. Nämnden ser också att fler är i behov av särskilt stöd inom de gymnasiala- och eftergymnasiala utbildningarna och särskilt inom gymnasieskolans introduktionsprogram (IM).

Genom vår satsning på bästa skolkommunen i grundskolan är vår förhoppning att fler klarar av grundskolan och blir behöriga till gymnasiet.

Det är viktigt att nämnden erbjuder aktuella och efterfrågade vuxenutbildningar med yrkesinriktningar som möjliggör snabba yrkesväxlingar och att det erbjuds en bredd i utbildningar på Campus Varberg. S ser att Campus har stora möjligheter och vi vill se fler och fördjupade samarbeten med olika högskolor och universitet, i nära samarbete med näringslivet.

S ser med oro hur lågkonjunkturen gör att arbetslösheten stiger. Det ökar risken att unga får svårare att hitta ett jobb och kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Därför vill vi satsa 1,0 mnkr för fler feriejobb för ungdomar mellan 14 – 20 år. Vi vill också att kommunen gör ett Handslag för fler feriejobb för unga med näringslivet.

Nämnden tillförs sammanlagt 2,7 mnkr, varav 1,3 mnkr för att möta fler elever på den anpassade gymnasieskolan, samt 0,4 mnkr för mer ekologisk och närodlat mat.

Samhällsbyggande nämnder och bolag

Varberg är en attraktiv kommun att bo och vistas i vilket innebär att många vill flytta hit. Det finns ett stort behov av nya bostäder och S är oroad över den totala avsaknaden av byggpolitik från regeringen som innebär att det nästintill är byggstopp i kommunen och hela Sverige.

S vill att fler hyresrätter byggs i hela kommunen. Vi behöver också ett blandat bostadsbestånd och olika boendeformer för att motverka utanförskap och segregation. Kommunen måste bli mer aktiva och öka markinnehavet för bostäder och verksamhetsmark. Mer verksamhetsmark är att framtidssäkra ett fortsatt starkt näringsliv i kommunen.

För ett socialt hållbart Varberg behöver vi ställa tydligare krav på större privata fastighetsägare att ingå avtal med kommunen om socialt kontrakt. Vi vill också att Varbergs Bostad fortsätter att bygga nya lägenheter och utveckla sina områden som i Sörse och Bua, samt utvecklar sitt arbete inom social hållbarhet tillsammans med boende och andra intressenter.

Vi vill att kommunkoncernens hållbarhetsarbete går från ord till handling. En handlingsplan behöver tas fram som samordnar arbetet för att nå klimatmålen och minska koldioxidutsläppen. Vi vill ställa tydligare miljökrav vid upphandling och markanvisning för att byggnation ska ha så låg miljöpåverkan som möjligt. Kommunen behöver ta ytterligare steg för att stimulera våra verksamheter och öka invånarnas och näringslivets möjligheter att ändra sitt beteende mot cirkulära flöden för återvinning, återanvändande och samägande.

VA infrastrukturen behöver rustas upp eller ersättas. Vi måste möta nya miljökrav, säkerhetskrav och klimatförändringar det kräver mer personal med ny kompetens och ny infrastruktur. Om vi inte agerar nu riskerar vi fler driftsstopp och fler bräddningar, fler säkerhetsincidenter och stora konsekvenser vid skyfall och översvämningar. Vi kommer inte heller kunna leva upp till de nya lagar som ställer högre krav på kvalitet på vårt viktigaste livsmedel - vårt dricksvatten. För att möta dessa behov krävs taxehöjningar.

För att klara elförsörjningen och den gröna omställningen behöver kommunen höja sin ambition med att bidra till ökad energiproduktion, både fossilfri och förnybar energi. Vi är positiva till ny kärnkraft på Ringhals men det räcker inte med att slå sig till ro med det. Vi vill att kommunen underlättar för produktion av exempelvis el från solceller kombinerat med lagring av den lokalt producerade

elen. Vi vill också se fler större solcellsparker i kommunen på marker som redan är påverkade, t ex utmed E6an, vindkraftsparker och verksamhetsområden.

Socialdemokraterna anser även att solceller bör installeras på viss åker- och betesmark, där det är möjligt och där behov finns för mark att gå i träda. Då utnyttjar vi jordbruksmark på ett sätt som kombinerar matproduktion med energiproduktion, vilket kan bidra till en mer hållbar och klimatsmart användning av marken. Genom att kombinera betesdrift med elproduktion från solceller kan lantbrukare dra nytta av marken på flera sätt samtidigt.

Kommunen ska också nyttja tak på kommunala fastigheter för fler solceller där det möjligt. Vi behöver vara öppna och nyfikna på nya tekniker och energieffektivisera våra lokaler.

Lokalt producerad förnybar energi bidrar till kommunens robusthet med tillgång till el, samt stärker vårt näringsliv.

Utifrån den senaste behovsutredningen som Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen gjort så fattas det ca sju årsarbetare för att klara alla uppgifter. En konsekvens av detta kan bli att inventeringen av små avlopp blir nedprioriterad. Syftet med att inventera dessa avlopp är att hitta de som idag inte uppfyller gällande krav när det gäller rening av avloppsvatten. Inventeringen av de små avloppen behöver färdigställas snarast.

För att komma en bit på vägen avsätter vi 0,7 mnkr kronor extra till inventeringen av de små avloppen.

Servicenämnden

I takt med kommande klimatförändringar och kriser får vår lokala odlings- och jordbruksmark allt större betydelse. Dess värde för biologisk mångfald och livsmedelsproduktion behöver också värnas. Ekologiskt och närodlade svenska livsmedel bidrar till mindre utsläpp av gifter i naturen, som är ett av målen i kommunens hållbarhetsstrategi. Det måste läggas mer fokus på ekologiskt och närodlade svenska livsmedel även som en krisberedskap. Därför vill vi att inhandlade livsmedel tillsammans ska vara 60% närodlat svenskt eller ekologiskt, som ett mått på att frågan tas på allvar. Totalt avsätts 2 mnkr till detta.

Det pågår arbeten på olika fronter i kommunen vad gäller återbruk av möbler och annat. Socialförvaltningen, förskole- och grundskoleförvaltningen och serviceförvaltningen jobbar lite var för sig med frågan, men mer borde göras. Det behövs en centralisering av återbruk inom kommunen, med gemensamma lagringsytor. En satsning på internt kommunalt återbruk skulle även kunna bidra till ökad sysselsättning inom kommunens verksamheter.

Barn behöver ha energi för att klara av skoldagen. En fortsatt utveckling av skolmaten är därför en av förutsättningarna för ett lyckat resultat. Alla barn ska känna sig mätta och nöjda med måltiden som ska avnjutas i en trivsamt och lugn matsalsmiljö. En gemensam satsning, skola och kök, är därför nödvändig, så att förutsättningarna blir så optimala som möjligt.

Kommunen – en attraktiv och hållbar arbetsgivare

Kommunens medarbetare är vår viktigaste resurs för att klara av att ge en god välfärd och service till invånarna. En god arbetsmiljö och bra arbetsvillkor är

nödvändigt för att kunna behålla befintlig personal, locka till oss nya medarbetare och klara av personalbehovet nu och i framtiden.

Idag ser vi att det brister i arbetsmiljö och i arbetsvillkor. I vissa verksamheter är sjukskrivningen alldeles för hög, speciellt för kvinnor. Vi har medarbetare i kommunen idag som inte alls mår bra på grund av stress och en pressad arbetssituation. Det finns inte heller tillräckligt med personal i vissa verksamheter om någon är sjuk eller är borta av annat skäl. Därför föreslår vi att kommunen skyndsamt tar fram en handlingsplan för att minska sjukfrånvaron.

Vi vill att den fackliga samverkan förbättras för att med inflytande och delaktighet utveckla hållbara verksamheter tillsammans. Kommunen som arbetsgivare behöver också se över det detaljstyrda arbetssätt man har idag.

Arbetet med att anpassa antalet anställda per chef behöver fortsätta att arbetas med så att likvärdiga och jämställda förutsättningar ges till chefer. Det är en viktig del i ett nära ledarskap med fokus på bra arbetsförhållanden.

Socialdemokraterna prioriterar en ökad grundbemanning och högre personaltäthet där heltid är normen. Det ger hållbara arbetsförhållanden och en bättre välfärd.

Driftsbudget, prioriteringar och uppdrag

Överst i driftsbudgeten visas de ekonomiska ramarna för kommunens nämnder; budget 2024-2025 och plan för åren 2026-2029. Under nämndernas ramar redovisas budget för de kommungemensamma posterna och längst ned syns hur kommunens totala kostnader finansieras genom budgeterade skatteintäkter, generella statsbidrag och finansnetto.

Till skillnad från kommunens resultaträkning innehåller driftsbudgeten interna poster (affärshändelser inom och mellan förvaltningar), både inom nämndernas ramar och inom de kommungemensamma posterna. Förändringen av nämndernas ramar mellan olika år består till stor del av beräknad kompensation för kostnadsökningar eller justering av interna kapitalkostnader (som avskrivningar och ränta). Skillnaderna kan också bero på bokföringstekniska justeringar mellan nämnder. Förskole- och grundskolenämnden, utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens samt socialnämndens ramar justeras även för demografiska förändringar.

Nämndernas förutsättningar för driftsbudget 2025–2029

Skatteintäkter och generella statsbidrag

Skatteintäkterna beräknas utifrån den prognos som SKR presenterade i cirkulär 24:38 i augusti och de förändringar som kom med budgetpropositionen i september. Beräkningen baseras på kommunens senast beslutade befolkningsprognos och befolkningens förväntade storlek och sammansättning per den 1 november året före budgetåret. För år 2025 baseras skatteintäkterna på en befolkningsstorlek om **69 000** personer per den 1 november 2024.

Kompensation för prisökningar/inflation

Kommunen använder prisindex för kommunal verksamhet (PKV) från SKR för att ta hänsyn till **förväntade prisökningar** i budgeten. Nämndernas nettokostnader vid det senaste bokslutet används som underlag för beräkningen. För planeringsperioden används PKV enligt SKR:s cirkulär 24:38. För 2025 förväntas kostnaderna för övrig förbrukning öka med 2,4 procent vilket nämnderna har kompenenserats för.

Kompensation för löneökningar

Även kommande lönerörelser är budgeterad centralt under kommunstyrelsen för att fördelas till nämnderna enligt utfall. För 2025 så har vi budgeterat med en löneökning på 3,5 procent. Kompensation till nämndernas ges för tillsvidareanställd personal, personal med tidsbegränsad anställning enligt skollagen samt semestervikarier inom socialtjänstens verksamhetsområden. Skuldförändringar på pensionsskulden som en konsekvens av hög inflation och justerat prisbasbelopp budgeteras centralt.

Kompensation för demografiska förändringar

Förskole- och grundskolenämndens ram och en övervägande del av utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens ram och socialnämndens ram justeras för **demografiska förändringar** enligt den senast beslutade befolkningsprognosen. Justeringen baseras dels på genomsnittligt antal barn och elever i förskola, grundskola och gymnasieskola under budgetåret, dels på genomsnittligt antal äldre under budgetåret.

Kompensation för kapital- och lokalkostnader för nämnder som omfattas av demografiskompensation

Förskole- och grundskolenämnden, utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden samt socialnämnden får kompensation för **nya kapital- och lokalkostnader** i den demografiska justeringen som görs årligen. När det gäller nybyggnation och renovering av äldre lokaler så får dessa nämnder kompensation för ökade hyreskostnader **utöver** demografitilldelningen i vissa fall;

1. Om en hel byggnad rivs och ersätts med en ny får förvaltningen ramkompensation för antal befintliga platser kontra nya platser. Kostnaden för de nya platserna ska täckas av demografitilldelningen medan kostnaden för utbyte av befintliga platser ramkompenseras.
2. Om reinvesteringar (planerat underhållsarbete) lyfts in och utförs i samband med fastighetsinvesteringsprojekt (nyinvesteringar) baseras ramkompensation på hur stor del av utgiften som avser reinvestering. Detta gäller även investeringar som görs i kapacitetshöjande syfte, exempelvis utbyte av ventilation. Fastighetsägaren gör denna uppskattning.
3. Hantering enligt punkt 1 föreslås även gälla om enheter döms ut, behöver läggas ned på grund av dåligt skick eller att bygglov på moduler löper ut.

Kompensation för kapital- och lokalkostnader för övriga nämnder

För övriga nämnder avsätts medel för tillkommande drifts-, kapital- och lokalkostnader för de **investeringar** som beslutas av fullmäktige. Medlen placeras tillfälligt hos kommunstyrelsens post för ofördelade medel, för att föras över till berörd nämnd när investeringen är genomförd och objektet tas i bruk. På liknande sätt minskar nämndernas ramar i takt med att kapitalkostnader minskar för äldre investeringar.

Drifts- och kapitalkostnader vid **exploatering** tillförs nämnderna vid driftsättning.

Internränta

Internräntans nivå är beräknad till 2,5 procent 2025.

Pensionskostnader och personalskulder

Den centralt budgeterade **pensionskostnaden** för pensionsutbetalningar följer de prognoser som KPA beräknat för Varbergs kommun.

En central regleringspost har avsatts för ökade **personalskulder** (semester- och övertidsskuld). Dessa medel ska kompensera för den värdeökning som löneökningarna medför på sparade semesterdagar och redan inarbetad övertid.

Årligt krav på omställning

I nämndernas ramar ingår ett **årligt krav på omställning** om 1 % för åren 2025-2029.

Omställning och anpassning av verksamheten

Genom fullmäktiges budgetbeslut hösten 2020 beslutades om koncernövergripande åtgärder för omställning och anpassning av verksamheten. Sammantaget förväntas åtgärderna medföra 89 mnkr i minskade nettokostnader för kommunen under perioden 2021–2025. Av dessa är 51 mnkr är hanterade tidigare år, 31,7 mnkr hanteras i nämndernas budget för 2024-2025 och sedan kvarstår ytterligare 6,4 mnkr att hantera inom området ”Ändamålsenlig organisering” inför 2026. Anpassningsåtgärderna ska och har genomförts inom följande områden:

Effektiva processer och arbetssätt

Åtgärder för att utveckla arbetssätt och arbetsmetoder inom kommunkoncernen genom standardisering och användning av ny teknik. Digital automatisering av processer, exempelvis robotisering, samt kategoristyrd upphandling och begränsning av valbart sortiment vid inköp, är två viktiga åtgärder.

Ändamålsenlig organisering

Ökat samarbete och förändringar i hur arbetet organiseras inom kommunkoncernen medför att resurser kan användas på ett mer effektivt sätt. Ingående åtgärder är samordning av vaktmästeri mellan kommunens nämnder samt en kommungemensam bemanningsenhet.

Samarbete och standardisering inom de samhällsbyggande verksamheterna

Inom kommunkoncernen är det flera nämnder och bolag som på olika sätt bidrar till kommunens roll som samhällsbyggare. Förtydligande av roller, samverkande processer samt standardisering och bättre nyttjande av fastigheter och lokaler skapar utrymme för ekonomiska anpassningar.

Ökade kommunala intäkter

Den huvudsakliga finansieringen av kommunens verksamheter sker genom skatteintäkter, utjämnung och statsbidrag. Men även taxor, avgifter och försäljningsintäkter är viktiga inkomstkällor. Under planperioden planeras för åtgärder som möjliggör ökade intäkter från exploateringsverksamheten.

Justering av nämndernas ramar under året

Justering av nämndernas ramar avseende interna intäkter/kostnader som inte påverkar nämndernas handlingsutrymme bemyndigas av ekonomikontoret att verkställa.

Nämndernas driftsbudget 2025–2029

Driftsbudget 2024–2029, mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
Nämndernas ramar						
Kommunfullmäktige	-4,2	-4,5	-4,7	-5,7	-4,9	-5,0
Kommunrevision	-2,1	-2,3	-2,3	-2,4	-2,4	-2,5
Valnämnd	-0,9	-0,1	-1,0	-0,1	-0,1	-1,0
Överförmyndarnämnd	-6,5	-6,9	-7,2	-7,3	-7,5	-7,9
Kommunstyrelsen	-215,7	-238,0	-236,8	-237,0	-237,1	-237,4
Servicenämnden	-33,0	-32,7	-32,5	-32,3	-32,1	-32,0
Byggnadsnämnden	-28,5	-29,2	-28,3	-27,3	-25,3	-24,4
Kultur- och fritidsnämnden	-216,9	-228,0	-231,9	-233,9	-236,0	-238,1
Hamn- och gatunämnden	-174,3	-204,2	-204,2	-204,2	-204,3	-204,4
Förskole- och grundskolenämnden	-1 573,8	-1 644,8	-1 638,4	-1 636,2	-1 642,9	-1 652,8
Socialnämnden	-1 512,1	-1 607,7	-1 646,6	-1 686,6	-1 726,3	-1 766,2
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-12,4	-13,3	-13,0	-12,8	-12,5	-12,2
Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden	-390,2	-408,0	-422,3	-434,5	-437,3	-436,3
Summa nämndernas ramar	-4 170,6	-4 419,6	-4 469,1	-4 520,2	-4 568,8	-4 620,2
Gemensamma kostnader						
Externa poster						
Kommungemensamma kostnader	-37,7	-38,0	-40,8	-41,4	-42,0	-75,8
Bidrag till kommunförbundet Räddningstjänsten Väst	-54,2	-79,4	-81,8	-84,3	-87,0	-89,6
Pensionsutbetalningar inkl. löneskatt	-94,9	-90,9	-84,7	-82,8	-82,0	-79,6
Ökning pensions- och semesterlöneskuld	-90,0	-7,6	0,1	-7,6	-9,1	-9,1
Avsättning ökade lönekostnader	-69,4	-68,8	-159,8	-253,8	-350,8	-451,1
Avskrivningar	-275,7	-322,6	-338,7	-371,1	-389,2	-397,0
Exploateringsintäkter	38,2	24,1	75,7	87,7	92,2	86,2
Interna poster		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Interna kapitalkostnader	373,9	446,7	472,2	519,1	553,2	545,7
Kommunstyrelsens ofördelade medel						
Ökade drifts-, hyres- och kapitalkostnader efter genomförda investeringar	-57,6	-80,0	-103,7	-115,3	-124,2	-118,5
Kommunstyrelsen medel för oförutsedda händelser		-10,0	-10,0	-10,0	-10,0	-10,0
Omställning och anpassning av verksamheten, återstående	-10,0	0,0	6,4	6,4	6,4	6,4
Verksamhetens nettokostnad	-4 448,0	-4 646,0	-4 734,1	-4 873,2	-5 011,3	-5 212,7
Skatteintäkter	3 655,1	3 912,2	4 091,7	4 281,8	4 475,9	4 691,9
Generella statsbidrag	808,8	830,7	842,7	894,8	968,4	1 036,1
Finansnetto	-17,9	-25,9	-26,3	-31,3	-28,9	-27,4
Uppdrag anpassning						
Resultat	-2,0	71,0	173,9	272,1	404,2	487,9

Förändring av nämndernas ramar 2024–2025

	Budget 2024	Omställning 1 %	Justering löneökningar 2024	Justering för förändrade hyres- och kapitalkostnader samt drift för färdigställda investeringar	Kompensation för inflation (PKV 2,4%) och personalkostnadsökning i Servicenämnden	Demografi	Omställning och anpassning av verksamheten	Teknisk justering	Politiska prioriteringar - Socialdemokraterna	Budget 2025	Politiska prioriteringar - Varbergsalliansen och Varbergspartiet
Nämndernas ramar 2025, förändring sedan budget 2024, mnkr											
Kommunfullmäktige	4,2		0,1		0,0			0,2		4,5	
Kommunrevision	2,1		0,0		0,0			0,2		2,3	
Valnämnd	0,9		0,0		0,0			-0,8		0,1	
Överförmyndarnämnd	6,5		0,1		0,4					6,9	
Kommunstyrelsen	215,7	-2,2	4,5	0,2	2,2		-1,0	19,5	-1,0	238,0	0,8
Servicenämnden	33,0	-0,3	0,5	-0,1	0,1		0,0	-0,5		32,7	
Byggnadsnämnden	28,5	-0,3	2,2	0,1	-0,6		-0,7			29,2	0,3
Kultur- och fritidsnämnden	216,9	-2,2	2,7	1,9	4,0		-1,2	-1,1	7,0	228,0	1,2
Hamn- och gatunämnden	174,3	-1,7	2,8	21,4	1,8		-1,9		7,5	204,2	7,2
Förskole- och grundskolenämnden	1 573,8	-15,7	38,0	2,3	17,7	-15,3	-2,3	2,2	44,1	1 644,8	16,6
Socialnämnden	1 512,1	-15,1	40,8	2,0	17,2	41,0	-1,4	-18,8	30,0	1 607,7	6,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	12,4	-0,1	0,7	0,0	-0,1		-0,2		0,7	13,3	
Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden	390,2	-3,9	7,0	-0,3	6,4	4,7	-0,6	1,8	2,7	408,0	1,7
Summa nämndernas ramar	4 170,6	-41,6	99,5	27,4	49,0	30,4	-9,3	2,5	91,0	4 419,6	33,8

Politiska prioriteringar och uppdrag

I driftsbudgeten har nämndernas ramar justerats enligt de förutsättningar som beskrivits i föregående kapitel samt utifrån de förändringar som redan fattade beslut har medfört. I de förändrade ramarna ingår även ett antal satsningar som den Socialdemokraterna valt att prioritera. Nedan presenteras vilka dessa satsningar är och hur de fördelas mellan nämnderna. Här anges även ett antal uppdrag till nämnder och bolag att arbeta med under planperioden.

Politiska prioriteringar, mnkr	2025	2026	2027	2028	2029
Kommunövergripande satsningar	22,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kompensation för ökade drifts- och mediakostnader*	12,0				
Omfördelning från reinvestering till drift för att leva upp till kommunens riktlinjer om investeringsredovisning*	10,0				
Kommunstyrelsen	0,5	-1,0	0,0	0,0	0,0
Färdtjänst	1,0				
Köp av digitaliserad översiktsplan (prioritering under 2024-2025)		-1			
Systemtjänster ekonomiområdet	-0,5				
Förskole- och grundskolenämnden	51,6	7,5	0,0	0,0	0,0
Bästa skolkommunen och ökad personaltäthet i förskolan	42,5				
Kompensation för lokalkostnader utöver demografi*	7,5	7,5			
Mer ekologisk och närodlat mat i skolor	1,6				
Utbildning- och arbetsmarknadsnämnden	2,7	0,0	0,0	0,0	-1,3
Ökad kvalitet anpassad gymnasieskola	1,3				-1,3
Mer ekologisk och närodlat mat i skolor	0,4				
Fler feriejobb för unga 14–20 år	1,0				
Socialnämnden	30,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ökad grundbemanning, kvalitet, arbetsmiljö, ledarskap	23,0				
Fältassistenter (Uppsökande team)	3,0				
Funka-satsning	1,5				
Uppstart fontänhus	1,5				
Utveckla mötesplatser med aktiviteter mot ofrivillig ensamhet	1,0				
Byggnadsnämnden	0,0	0,0	0,0	-1,0	0,0
Detaljplaner landsbygd (satsning från 2022, avslutas 2026)		-1,0			
System Lantmäteri		1		-1	
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	0,7	0	0	0	0
Inventering små avlopp	0,7				
Hamn- och gatunämnden	7,5	0	0	0	0
Förändring hamnverksamhet	7,2				
Utökade öppettider för offentliga toaletter	0,3				
Kultur- och fritidsnämnden	7,0	2,0	0,0	0,0	0,0
Mer kultur, idrott och fritid	2,7				
Stärka studieförbunden	0,3				
Fritidsbank - i samverkan med ideell sektor	1,5	1,5			
Wallstreet konstfestival	1,0	-1,0			
Ny ungdomsgård i södra delarna av centrala Varberg	1,5	1,5			
Summa prioriteringar	122,0	8,5	0,0	-1,0	-1,3
Akkumulerat		130,5	130,5	129,5	128,2

* Se beskrivning i text, dessa prioriteringar syns ej i nämndernas ramar ännu, men medel finns avsatta och kommer att utfördelas under 2025.

Till alla kommunens nämnder och bolag

Uppmaning

Riktade statsbidrag

Statens budget innehåller ett stort antal så kallade riktade statsbidrag till kommunsektorn. Dessa bidrag är till belopp omfattande, men uppfattas samtidigt ofta som besvärliga att söka på grund av omfattande byråkrati. Till sin karaktär är de dessutom ofta ettåriga och kan därför vara svåra att planera en fortsättning för utan att inskränka på annan prioriterad verksamhet. Av denna anledning ligger alltid erhållna riktade statsbidrag utanför den ordinarie budgetramen och får snarare ses som projekt under en tidsbegränsad period. Dock är det som ovan sagts ansevärdiga pengar som finns att söka. Det är därför viktigt att alla nämnder och bolag håller sig uppdaterade kring vilka bidrag som finns att söka och gör så där det bedöms vara hanterbart.

EU-finansiering

Kommuner har möjlighet att söka, driva och utveckla projekt med finansiering av medel från EU. Ansökningar är möjliga inom områden som tangerar eller ligger i linje med kommunens uppdrag. Det är därför viktigt att alla nämnder och bolag håller sig uppdaterade kring vilken finansiering som finns att söka och gör så där det bedöms vara relevant.

Kommunövergripande satsningar

Kompensation för ökade drifts- och mediakostnader i våra fastigheter

I den nya internhyresmodellen, som träder i kraft den 1 januari 2025, kommer självkostnadsprincipen att tillämpas. Detta innebär att internhyran för varje fastighet ska täcka dess kostnader. Den allmänna kostnadsökningen i samhället och nya avtal gör att kostnaderna framöver inte ser ut att täckas med den normala uppräknings av hyror. För att nämnderna inte ska påverkas av ökade driftskostnader för våra fastigheter, har medel avsatts i budgeten för 2025 för att kunna kompensera nämnderna för eventuella hyresjusteringar som kan behövas.

Omfördelning från reinvestering till drift

I samband med att den nya internhyresmodellen börjar gälla görs också en omfördelning från reinvesteringsbudgeten till driftbudget för att leva upp till kommunens riktlinjer om investeringsredovisning. Den ökade driftbudgeten tas ut i högre hyra till nämnderna som i sin tur ramkompenseras för detta genom denna omfördelning.

Till samtliga bolag i Varbergs kommunkoncern

Uppdrag

Engagera bolagen i konstfestival WALLSTREET

För att stärka Varberg inom kulturområdet kommer kommunen att delta i kulturfestivalen WALLSTREET 2025. Samtliga bolag inom kommunkoncernen får i uppdrag att tillsammans med kultur- och fritidsnämnden bidra kreativt till festivalen. Bidragen kan vara praktisk medverkan som ekonomisk.

Kommunstyrelsen

Prioriteringar

Färdtjänst – fortsatt satsning

Ökat antal färdtjänstresor medför ökade kostnader. Nämnden tillförs 1 mnkr även under 2025 för att möta det förändrade behovet. Satsningen avslutas 2026.

Köp av digitaliserad översiktsplan – fortsatt satsning

Kommunstyrelsen tillfördes 1 mnkr genom Budget 2022 för att digitalisera den översiktsplan som tas fram under planperioden. Satsningen avslutas 2026.

Renovera Renen 13 (kontorshuset och B-hallen) - investering

S vill att renoveringen av Renen 13, kontorshuset och B-hallen startar under år 2025 för att användas för kommunala behov i stället för fortsatt förfall. Detta kan leda till minskad extern inhyrning av lokaler. Ramen för reinvesteringar utökas med 5 mnkr årligen under planperioden, dvs totalt 25 mnkr. Återrapportering till kommunstyrelsen i tredje 2025.

Uppdrag

Fler dialoger, ökad delaktighet och demokrati

Kommunstyrelsen fick ett uppdrag 2022, på initiativ av Socialdemokraterna, att öka demokratiseringen genom fler dialoger med medborgarna. Särskilt svårnåbara grupper och ungdomar skulle också ingå. Detta uppdrag har arbetats med men ytterligare insatser krävs för att hitta de rätta metoderna för dialog med ungdomar.

Kommunstyrelsen får också i uppdrag att utreda hur dialog och delaktighet med civilsamhället kan utvecklas för att bättre ta tillvara på deras kraft. Återrapportering till kommunstyrelsen senast andra kvartalet 2025.

Hållbara upphandlingar

Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram en plan för hur kommunen kan nyttja den potential som finns i offentliga upphandlingar för ett mer hållbart Varberg. Vi vill också att fler idéburna verksamheter ska ges möjlighet att delta i upphandlingar. Återrapportering till kommunstyrelsen i andra kvartalet 2025.

Ökad återvinning, återanvändande och cirkularitet i kommunkoncernen

Kommunstyrelsen får i uppdrag att tillsammans med kommunkoncernen utarbeta arbetsätt som stimulerar till cirkulära flöden för återvinning, återanvändande och cirkularitet i våra verksamheter. En centralisering av återbruk med gemensamma lagringsytor ska ingå. Återrapporteras till kommunstyrelsen fjärde kvartalet 2025.

Minskad sjukfrånvaro

Kommunstyrelsen får i uppdrag att arbeta fram en handlingsplan för att minska sjukfrånvaron i kommunen och där särskilt kvinnors sjukfrånvaro ska beaktas. Rapporteras i kommunstyrelsen under andra kvartalet 2025.

Förskole- och grundskolenämnden

Socialdemokraterna prioriterar i budget 2025 sammanlagt 51,6 mnkr till förskole- och grundskolenämnden, ramhöjande. Det är 27,5 mnkr mer än Varbergsalliansen.

Prioriteringar

Bästa skolkommunen och ökad personaltäthet i förskolan

För den Bästa skolkommunen med högre måluppfyllelse, ökad personaltäthet, ökad likvärdighet och bättre arbetsmiljö inom förskola och skola, avsätter Socialdemokraterna totalt 42,5 mnkr till nämnden.

Kompensation för lokalkostnader utöver demografi

Den förändring som beskrivs under rubriken ”Kompensation för kapital- och lokalkostnader för nämnder som omfattas av demografikompensation” i nämndernas förutsättningar för driftsbudget 2025 (s. 14 i denna budget) är en vidareutveckling av demografimodellen, som är politiskt prioriterad att börja gälla nästa år. Under 2025 kommer exempelvis förskole- och grundskolenämnden att flytta in i nya skolor och förskolor. Dessa byggnader har dels uppförts för att möta det ökande antalet barn och unga i Varberg, dels för att ersätta äldre lokaler med stora reinvesteringsbehov som behövs åtgärdas eller rivas. För denna nämnd innebär denna förändring ett tillskott på cirka 7,5 mnkr 2025 (halvårseffekt på hyra för en skola och en förskola) och därmed 15 mnkr helårseffekt 2026.

I demografitilldelningen ingår lokalkostnader i kostnadsunderlaget som ligger till grund för nämndernas kompensation. Nya lokaler som ersätter uttjänta är oftast dyrare, och det kan även finnas behov av att bygga lokaler med kapacitet att möta framtida elevantal. Denna prioritering syftar till att underlätta för nämnderna så att ökade lokalkostnader inte ska inkräkta på deras kärnverksamhet. De nämnder som omfattas av demografimodellen är förskole- och grundskolenämnden, socialnämnden och utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden.

Högre kvalitet med mer ekologisk och närodlad mat

S prioriterar en högre kvalitet på maten i våra förskolor och skolor genom mer ekologisk och närodlad mat. Nämnden tillförs därför 1,6 mnkr för att barn och elever ska få bra mat som också värnar om vår natur.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Prioriteringar

Kvalitetssäkring av anpassad gymnasieskola

Vi ser att antalet elever till anpassad gymnasieskola ökar de kommande åren. Det gör att mer resurser krävs då eleverna behöver mer stöd än i den vanliga grundskolan. Därför tillför vi utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden årligen 1,3 mnkr 2025 till 2028 så att kvaliteten kan bibehållas.

Fler feriejobb för ungdomar mellan 14 – 20 år

Med ökande arbetslöshet, där ungdomsarbetslösheten särskilt är oroande, vill S satsa 1,0 mnkr för att stärka ungdomar möjlighet att kunna etablera sig på

arbetsmarknaden. Vi önskar också att ett handslag görs med näringslivet för fler feriejobb för ungdomar.

Högre kvalitet med mer ekologiskt och närodlat mat

S prioriterar en högre kvalitet på maten i våra skolor genom mer ekologisk och närodlat mat. Nämnden tillförs därför 0,4 mnkr för att elever ska få bra mat som också värnar vår natur.

Socialnämnden

Socialdemokraterna prioriterar i budget 2025 sammanlagt 30 mnkr till socialnämnden, ramhöjande. Det är 24 mnkr mer än Varbergsalliansen.

Prioriteringar

Satsning ökad grundbemanning, god kvalitet, nära ledarskap och bättre arbetsmiljö i omsorgen

Vi vill stärka budgeten för att säkerställa gynnsamma arbetsvillkor för personalen och fortsatt väl fungerande vård och omsorg inom socialnämndens verksamheter. Personalen måste ha tid att göra sitt jobb och för det vill vi satsa på ökad grundbemanning, insatser för en god arbetsmiljö och god kompetensutveckling. Det krävs även ett nära och gott ledarskap som skapar inflytande och delaktighet för de anställda. Vi gör en satsning genom att tillföra socialnämnden 23 mnkr för att säkra att verksamheterna kan ge den vård, omsorg och stöd som krävs för att tillgodose människors behov.

Funka-satsning

Våra målgrupper inom LSS måste tillförsäkras en god daglig verksamhet med fria resor, högre habiliteringsersättning och högre inflytande för anhöriga. Nämnden tillförs 1,5 mnkr.

Utveckla mötesplatser för att motverka ensamhet

Ofrivillig ensamhet bland både yngre och äldre är en svår situation att hitta vägar ur. Samhället behöver hjälpa till att utveckla mötesplatser med aktiviteter för människor. Inte minst är studieförbunden, föreningslivet och andra ideella organisationer viktiga aktörer i ett sådant arbete. Till detta vill vi satsa 1 mnkr.

Uppdrag

Gruppbostäder enligt LSS

Det finns ett ökat behov av boendeplatser för personer inom LSS:s målgrupp. Det framtida behovet behöver tydliggöras och möjligheterna att skapa nya bostäder i snabbare takt måste utredas. Återrapportering ska ske till socialnämnden kvartal 3 2025.

En sammanhållen palliativ vård

Socialnämnden ges i uppdrag att utreda hur den palliativa vården i kommunen kan organiseras och bemannas för en mer sammanhållen och kvalitativ vård och omsorg samt hur samarbetet med regionen kan utvecklas. Återrapportering ska ske till socialnämnden kvartal 4 år 2025.

HVB-hem i egen regi

Det finns ett behov av fler HVB-hem. Därför vill vi utreda möjligheten att starta fler HVB-hem i egen regi. Det är billigare än externa aktörer och vi behåller kontrollen över boendet. Åtterrapporering ska ske till socialnämnden snarast, senast andra kvartalet 2025.

Byggnadsnämnden

Prioriteringar

Detaljplaner landsbygd – fortsatt satsning

Byggnadsnämnden tillfördes 1 mnkr genom Budget 2022 för ökad planberedskap avseende byggrätter för bostäder och verksamheter i mindre orter och samhällen i hela kommunen. Satsningen avslutas år 2026.

System Lantmäteri – fortsatt satsning

Tillfällig ramförstärkning för införande av nytt handläggningssystem för det kommunala lantmäteriet. Då införandet är fördröjt har satsningen flyttats från 2024 till 2025.

Hamn- och gatunämnden

Prioriteringar

Förändring hamnverksamhet

Hamn- och gatunämnden tillförs resurser för att kompensera för ekonomiska effekter på grund av förändrad ansvarsfördelning för hamnverksamheten. Fartygsintäkterna flyttas till hamnbolaget och nämnden kompenseras för detta med 7,2 mnkr.

Utökade öppettider offentliga toaletter

S avsätter 0,3 miljoner för att möta behovet av tillgång till offentliga toaletter. Hamn- och gatunämnden får i uppdrag att undersöka behovet av öppettider på året och vilka toaletter som är aktuella. Åtterrapporering ska ske till hamn- och gatunämnden och KSAU i april 2025 inför sommarsäsongen.

Uppdrag

Fler gånggator och gångfartsområden i centrala Varberg

Hamn- och gatunämnden får i uppdrag att ta fram förslag på ytterligare gånggator och/eller gångfartsområden i centrala Varberg. Målet är en mer grön, tillgänglig och säkrare stadskärna för barn och gång- och cykeltrafik. Åtterrapporeras till hamn- och gatunämnden under tredje kvartalet 2025.

Bättre underhåll av lekplatser

Hamn- och gatunämnden får i uppdrag att utreda hur kommunen säkerställer att lekplatser underhålls på ett bättre sätt än t ex Spööökitetsparken. Åtterrapporering ska ske till hamn- och gatunämnden under andra kvartalet 2025.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Prioriteringar

Inventering av små avlopp

S satsar 0,7 mnkr kronor för att säkerställa att kommunen klarar av inventeringen av små avlopp för att hitta de som idag inte uppfyller gällande krav när det gäller rening av avloppsvatten.

Kultur- och fritidsnämnden

Prioriteringar

S satsar totalt 7 mnkr till kultur- och fritidsnämnden, vilket är 5,8 mnkr mer än Varbergsalliansen.

Satsning mer kultur, idrotts- och fritidsverksamhet

S satsar 2,7 mnkr till kultur- och fritidsnämnden för ökat utbud och kvalitet inom kultur, idrotts- och fritidsverksamheter.

Stärka studieförbunden

Regeringens kraftiga nedskärning på studieförbunden får stora konsekvenser för folkbildningen i Varberg. Därför tillskjuter vi 0,3 mnkr för att stärka studieförbundens viktiga arbete.

Start av Fritidsbank

S motionerade 2021 om att kommunen behöver en fritidsbank för ett mer hållbart Varberg. S satsar därför 1,5 mnkr 2025 och ytterligare 1,5 mnkr 2026 för att starta upp en fritidsbank där invånarna kan låna idrotts- och fritidsartiklar gratis. Detta bidrar till ett mer jämlikt och hållbart Varberg.

Ny ungdomsgård i södra delarna av centrala Varberg

Varberg växer och det gör också behovet av verksamheter för unga. När Sörsegården lades ner tillskapades en mötesplats som inte möter ungas behov. Därför vill vi satsa på en ny ungdomsgård i södra delarna av centrala Varberg som möter ungdomarnas behov.

S satsar 1,5 mnkr under 2025 och 1,5 mnkr 2026 för en ny ungdomsgård.

WALLSTREET konstfestival

Kultur- och fritidsnämnden tillförs 1 mnkr 2025 för att satsa på konstfestivalen WALLSTREET som ska bidra till ett rikare kulturliv i Varberg. Finansieringen upphör 2026.

Uppdrag

Utreda taxan för kulturskolan

Kultur- och fritidsnämnden får i uppdrag att utreda nuvarande taxa för kulturskolan för att på bästa möjliga sätt nå alla barn i kommunen. Återrapporteras till kultur- och fritidsnämnden augusti 2025.

Finansiell analys

Kommunens ekonomiska styrning följer kapitel 11 i Kommunallagen, som kräver att kommunen har en god ekonomisk hushållning, förvaltar sina medel säkert och upprättar en budget där intäkterna överstiger kostnaderna. Varbergs kommun har riktlinjer för god ekonomisk hushållning som betonar ett helhetsperspektiv i styrningen, att den ska utgå från styrmodellen och säkerställa att varje generation bär kostnaden för den service de använder.

Den finansiella analysen utgår ifrån vad god ekonomisk hushållning betyder för Varbergs kommun och de finansiella mål som sätts i budgeten. Målen ska verka för att kommunen uppnår sina långsiktiga finansiella inriktningsmål; en **stark ekonomisk ställning** och att **löpande verksamhet finansieras av löpande intäkter**.

Den verksamhet som kommunfullmäktige ansvarar för samlas under benämningen kommunkoncernen. Inom kommunkoncernen finns verksamhet som bedrivs både i förvaltningsform och i bolagsform. I analysen av kommunens finansiella ställning är det viktigt att beakta de olika ekonomiska logiker som gäller för kommunfullmäktiges verksamheter.

- Nämndernas verksamhet finansieras huvudsakligen av skatteintäkter från kommuninvånarna, med mindre bidrag från taxor och avgifter. Kommunfullmäktige har beskattningsmonopol och bestämmer intäktsnivån årligen. Denna del av verksamheten kallas "kommunen".
- De affärsdrivande bolagen (Varbergs Energi AB, Varbergs Fastighets AB, Varbergs Bostads AB, Arena Varberg AB och Hallands Hamnar AB) finansieras av försäljningsintäkter från kunder och verkar på en konkurrensutsatt marknad. Dessa kallas "bolagen".

- Vatten-, avlopp- och avfallsverksamheten bedrivs av Varberg Vatten AB och finansieras via avgifter från anslutna kollektiv. Verksamheterna är lagreglerade och får inte generera överskott. Avgifterna beslutas av kommunfullmäktige. Detta kallas ”kollektiven”.

I budgetbeslutet fastställer kommunfullmäktige de olika delarna i den ekonomiska styrningen. Den förväntade nivån som sammantaget ska uppnås antas i finansiella mål för kommunkoncernen och kommunen. Det budgeterade resultatet för kommunkoncernen och kommunen samt skattesatsen beslutas genom driftbudgeten. Vilka investeringar som ska genomföras och vilken upplåning som får ske fastställs i investeringsbudgeten och det budgeterade utrymmet för att omvandla mark till bostads- och verksamhetsändamål antas i exploateringsbudgeten.

Finansiella mål

För att uppnå god ekonomisk hushållning och de långsiktiga finansiella inriktningsmålen beslutar kommunfullmäktige genom denna budget om fem finansiella mål. Målen följer en rullande 9-årsmodell, där resultatet utvärderas över fyra historiska år, budgetåret och fyra planår. Modellen fokuserar på långsiktig ekonomisk utveckling i stället för utfallet enskilda år.

Kommunkoncernen

1. Årets resultat för kommunkoncernen ska, efter finansiella poster, som ett genomsnitt uppgå till minst 265 mnkr för perioden 2021–2029.
2. Soliditeten¹ för kommunkoncernen ska vid planperiodens slut uppgå till minst 30 procent.

Kommunen

1. Årets resultat för kommunen ska som ett genomsnitt uppgå till minst 200 mnkr per år för perioden 2021–2029.
2. Årets strukturella resultat² ska för varje enskilt år uppgå till minst 1 procent av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning.
3. Nettoinvesteringarna ska som ett genomsnitt uppgå till som högst 600 mnkr per år för perioden 2025–2029, med en soliditet³ för kommunen på minst 50 procent vid planperiodens slut.

De finansiella målen för kommunkoncernen och kommunen är satta för att klara av den ekonomiska utmaning det innebär att växa till en befolkning på 80 000 invånare i slutet av 2030-talet samtidigt som mycket av den infrastruktur som byggdes under 60-, 70-, och 80-talet behöver bytas ut. Ökningen i invånarantal kräver investeringar i kommunal service, bostäder och infrastruktur men kommer även innebära ökade intäkter. Investeringarna innebär högre avskrivningar, högre räntekostnader och större verksamhet.

---

¹ Soliditeten beräknas exklusive pensionsåtagande i ansvarsförbindelsen samt skulder avseende finansiell leasing.

² Det strukturella resultatet anger kommunens ekonomiska resultat om exploateringsöverskott, reavinster på anläggningstillgångar och redovisningsmässiga intäkter i form av gåvor, exkluderas.

³ Soliditeten beräknas exklusive pensionsåtagande i ansvarsförbindelsen, skuld avseende finansiell leasing samt skulder avseende kommunala bolag.

Den senaste befolkningsprognosen för Varberg visar på fortsatt tillväxt, men i en betydligt långsammare takt än tidigare. Inbromsning syns inte bara i Varberg. Barnafödandet har i förhållande till befolkningen aldrig varit lägre i Sverige. Den nya prognosen påverkar kommunens skatteintäkter samt behovet av personal och investeringar i förskola och skola. Samtidigt ökar antalet invånare över 80 år, vilket ökar behovet av personal och platser inom äldreomsorgen.

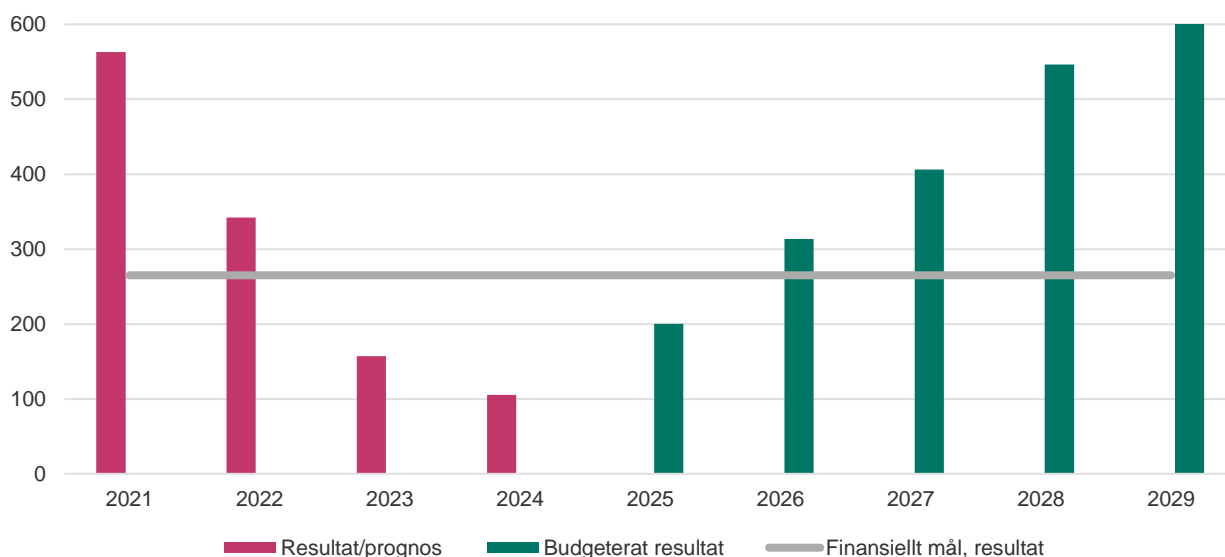
Ekonomisk ställning

Resultat

Kommunkoncernen

Genom *Budget 2025 och plan 2026–2029* beräknas kommunkoncernens genomsnittliga resultat efter finansiella poster för perioden 2021–2029, till 363 mnkr. Resultatmålet om 265 mnkr i genomsnitt per år uppnås därmed.

Driftsresultat kommunkoncernen 2021-2029, mnkr

Kommunen

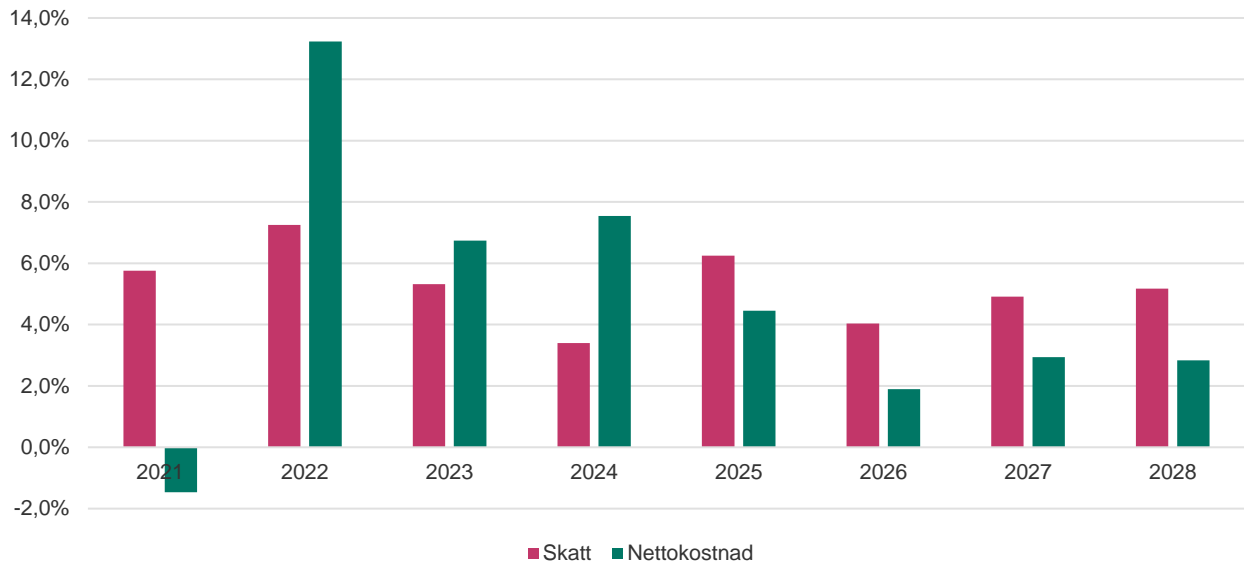
Resultatnivåerna för kommunen under kommande planperiod beräknas uppgå till 240 mnkr i genomsnitt per år, vilket gör att resultatmålet om 200 mnkr per år uppnås.

Kommunens skatteintäkter inklusive kommunalekonomisk utjämning beräknas öka med i snitt 5,1 procent per år under åren 2025–2029 och den varierande ökningstakten beror på befolknings- och skatteunderlagsförändringar och en höjning av skattesatsen med 30 öre 2025.

Ur ett ekonomiskt perspektiv är det viktigt att nettokostnaderna inte ökar mer än skatteintäkterna. Nettokostnadsutvecklingen som visas i diagrammet nedan inkluderar effekterna av planerat anpassnings- och omställningsarbete och visar på vikten av att hålla nettokostnadsutvecklingen på en hållbar nivå.

Nettokostnadsutvecklingen under åren 2025–2029 ligger på i genomsnitt 3,2 procent vilket ger ett positivt resultat som i sin tur kan användas för att i högre grad självfinansiera de investeringar som krävs i en växande kommun.

Skatt- och nettokostnadsutveckling, %

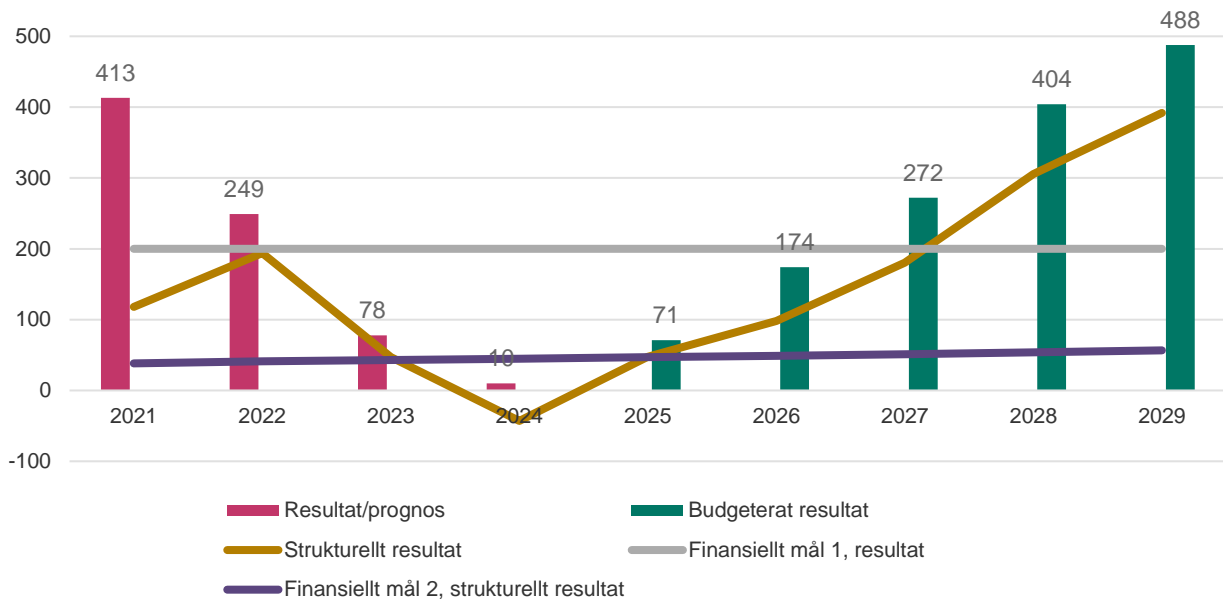

I kommunens budgeterade resultat ingår intäkter från markförsäljning/exploatering. Även om dessa intäkter är svårbudgeterade så är det en förutsättning att ha med dessa för att kunna få en rimlig uppskattning av den verkliga resultat- och soliditetsutvecklingen i kommunen. Varbergs kommun har därför ett kompletterande resultatmål som säger att det strukturella resultatet för varje enskilt år ska uppgå till minst 1 procent av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning. Syftet med målsättningen om ett positivt strukturellt resultat är att grundläggande kommunal verksamhet, såsom skola, omsorg och offentlig miljö inte ska vara beroende av att finansieras med tillfälliga, extraordinära intäkter. Fullmäktige valde att bortse från målet 2023 och 2024 på grund av extraordinärt höga pensionskostnader orsakade av inflationen. För 2025 uppgår det strukturella resultatet till 47 mnkr, vilket är i nivå med budget. Målet förväntas således nås.

Resultatnivåerna i *Budget 2025 och plan 2026–2029* förutsätter en omfattande anpassning, omställning och effektivisering av verksamheterna i storleksordningen 227 mnkr. Förutsatt att dessa åtgärder genomförs, uppnås de finansiella resultatmålen för kommunen.

Budget 2025 och plan 2026–2029 baseras på höjning av skattesatsen med 30 öre till 20,63%.

Driftsresultat kommunen 2021-2029, mnkr

Bolagen

Resultatnivåerna för bolagen under kommande planperiod beräknas uppgå till cirka 140 mnkr i genomsnitt per år. Samtliga bolag som har resultatmått i sina ägardirektiv uppnår dessa under planperioden.

Bolagens nettoomsättning beräknas öka i genomsnitt med 10% per år och intäkterna totalt med 11% per år. Kostnaderna håller samma ökningstakt som intäkterna på 11%. Finansnettot stärks 2025-2026 kopplat till framtida förväntade räntesänkningar, men försämras i slutet av perioden beroende på ökade räntekostnader för nyupplåning.

Kollektiven

Varberg Vatten AB som samlar vatten-, avlopp- och avfallsverksamheten visar aldrig ett ekonomiskt resultat i resultaträkningen utan reglerar underskott respektive överskott som en skuld eller fordran mot respektive kollektiv.

VA-verksamheten beräknas ha en påtaglig kostnadsutveckling under planperioden, främst kopplat till kapitalkostnader, då större investeringsprojekt färdigställs under slutet av 2024. För att finansiera kostnadsutvecklingen planeras en höjning av taxan för bruksavgifterna med 20 procent och anläggningsavgifterna med 6 procent.

Återvinnings- och avfallsverksamhetens tidigare års upparbetade positiva resultat beräknas vara utjämnat under planperioden. För att hantera en viss del av de väntade kostnadsökningarna planeras en taxeökning med 6 procent.

Tillgångar, skulder och eget kapital

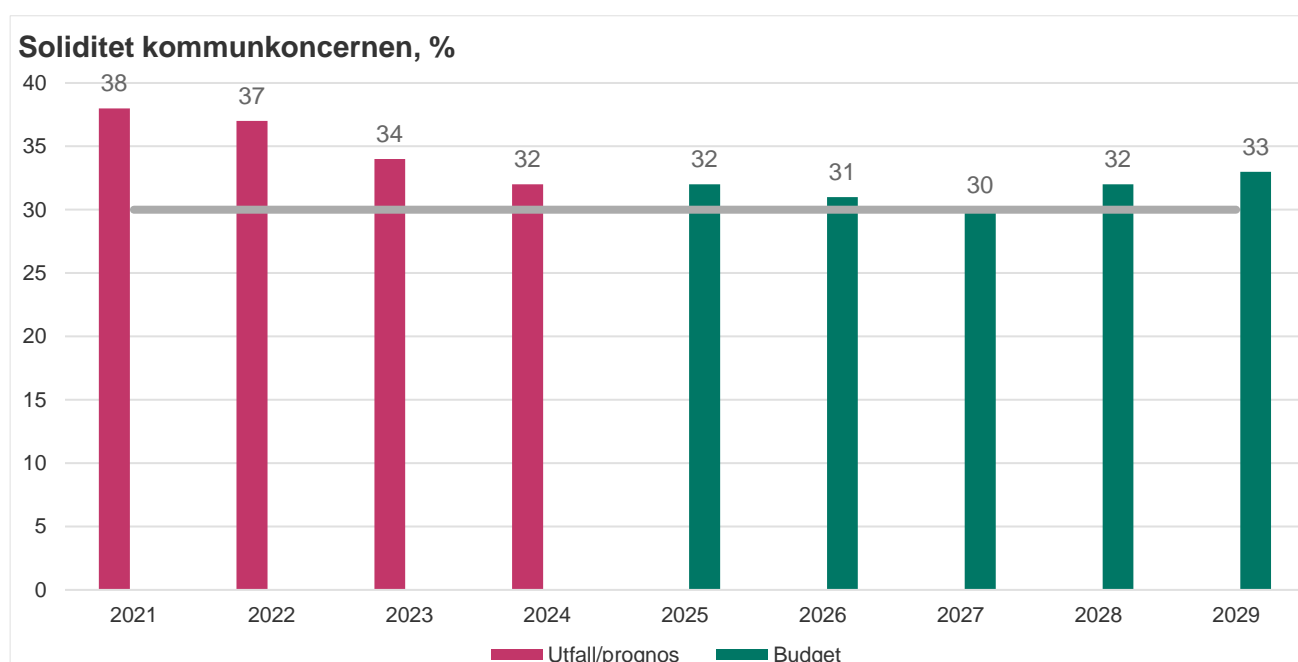
Kommunkoncernen

Kommunkoncernens samlade tillgångar beräknas öka med totalt 5 mdkr under planperioden. Ökningen förklaras främst av att investerings- och exploateringsverksamheten tillför nya anläggningar och inventarier.

En viktig parameter för att avläsa kommunkoncernens långsiktiga finansiella ställning är att se på utvecklingen av soliditeten. Soliditeten påverkas av förändringen av tillgångar och skulder samt hur resultatet utvecklas över tid. Det

är av stor vikt att de kommunala bolagen har en soliditet som följer ägardirektiven. I annat fall riskerar kommunen såsom ägare att få tillskjuta medel om bolagen får finansiella svårigheter. Den sammanvägda bilden är att kommunkoncernens finansiella ställningen är god. I och med att investeringsnivåer och ägardirektiv hanteras av moderbolag och kommunfullmäktige, sker en löpande uppsikt över bolagen. Det finansiella soliditetsmålet om 30 procent år 2029 förväntas uppnås.

När långgivare utvärderar kommunen ser man till kommunkoncernens totala skuldsättning. Fram till år 2029 förväntas den totala låneskulden för kommunkoncernen öka till strax över 11 mdkr. Kommunens största långgivare, Kommuninvest, genomförde 2021 en fördjupad analys av kommunkoncernens ekonomi, vilken visade på vikten av att bibehålla långsiktigheten, fortsatt ha kontroll på kostnadsutvecklingen och att även fortsättningsvis möta höga investeringsnivåer med höga resultatnivåer.

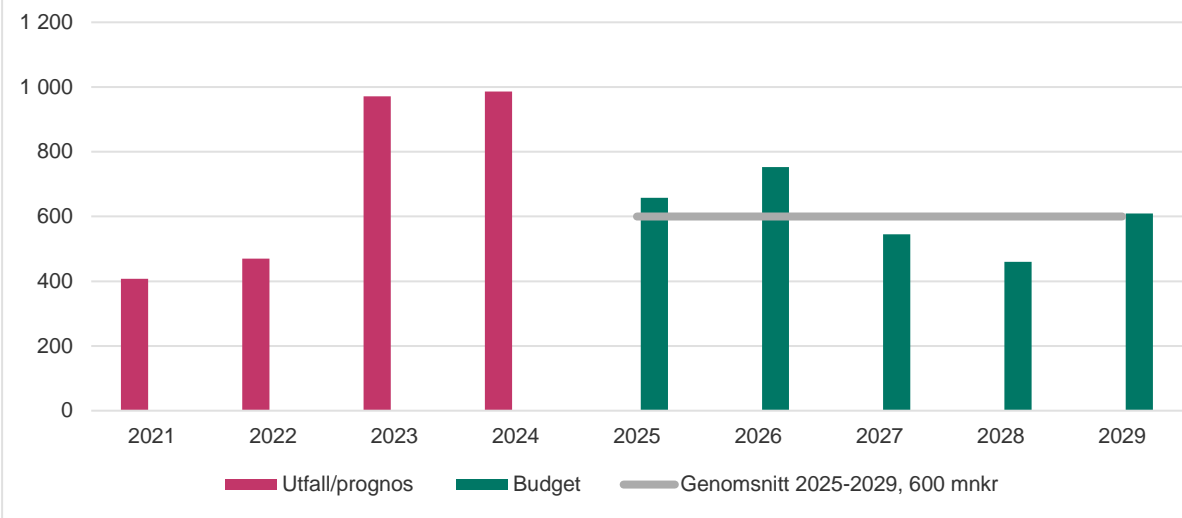

Kommunen

Kommunens totala tillgångar beräknas öka med 4,2 mdkr under planperioden. Det förklaras bland annat av de planerade investeringsnivåerna som tillför nya anläggningar och inventarier till kommunen. Men även av att de finansiella anläggningstillgångarna ökar som ett resultat av utlåning till de kommunala bolagen, totalt 2,7 mdkr under planperioden.

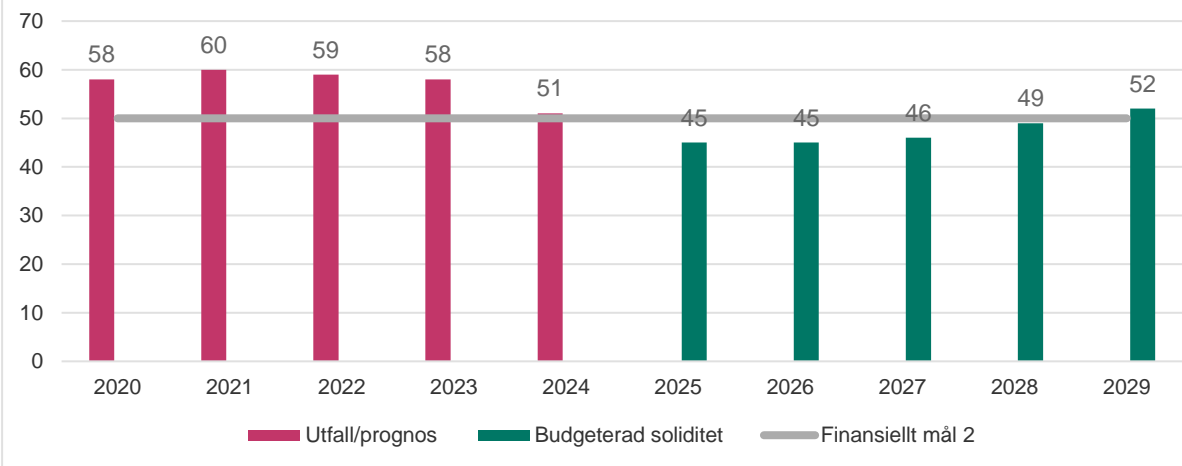
De investeringsnivåer som kommunen klarar av utan att försämra den finansiella ställningen är ett resultat av de budgeterade resultatnivåerna och målsättningen om en soliditet på 50 procent år 2029. Genom nettoinvesteringar under planperioden på som högst i genomsnitt 600 mnkr per år, totalt 3 mdkr, uppnås även det tredje finansiella målet för kommunen.

Nettoinvesteringar kommunen, mnkr

Budgerade resultat- och investeringsnivåer innebär att soliditeten (exklusive pensionsåtagande i ansvarsförbindelser, skulder avseende kommunala bolag och skulder avseende finansiell leasing) vid planperiodens slut förväntas uppgå till 52 procent. Det innebär en minskning av soliditeten jämfört med föregående budget och denna sänkning beror på ett lägre genomsnittligt resultat till följd av en lägre befolkningstillväxt samt en ändrad ansvarsfördelning för den nya Farehamnen som påverkar soliditeten för kommunen negativt men inte soliditeten för kommunkoncernen totalt. Den planerade nivån på soliditeten är fortsatt på en god nivå men behöver löpande utvärderas då den bygger på goda resultat i slutet av budgetperioden och att avsatta medel för investeringar är tillräckliga.

Soliditet kommunen, %

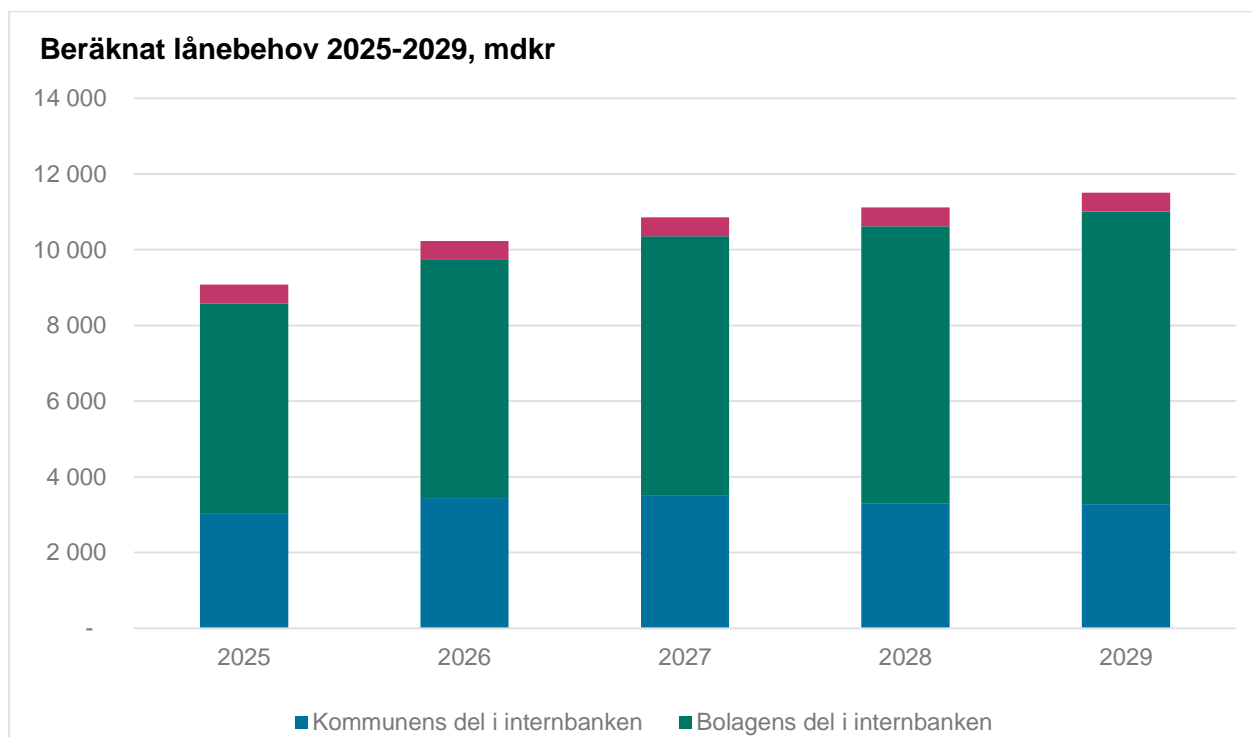
Den del av tillgångarna som finansieras med främmande kapital benämns skuldsättningsgrad och är soliditetens motsats. Under planperioden beräknas kommunens lånebehov uppgå till cirka 900 mnkr och den totala låneskulden vara strax över 3,3 mdkr i slutet av år 2029. Lånebehovet är en följd av de höga investeringsnivåerna och utgör inget problem så länge de finansiella målen uppnås, men innebär en kraftigt ökande räntekostnad.

Bolagen

Bolagens totala tillgångar beräknas öka med 2,4 mdkr under planperioden. Det förklaras bland annat av de planerade investeringsnivåerna, där den största ökningen sker inom området nyproducerade lägenheter. För att finansiera investeringarna beräknas skulden för bolagen öka med 1,9 mdkr till att i slutet av planperioden uppgå till 5,4 mdkr. Samtliga bolag som har ett soliditetsmått i sina ägardirektiv uppnår dessa under planperioden.

Kollektiven

Tillgångarna beräknas öka med 967 mnkr där merparten är kopplat till investeringar för att distribuera vatten, exempelvis Västra kuststammen. Skulden förväntas öka med 0,8 mdkr, vilket innebär en skuld på 2,7 mdkr i slutet på planperioden.

Ekonomiska risker och möjligheter

Ränteutvecklingen

En av de mer övergripande riskerna för kommunkoncernen är ränteutvecklingen avseende låneskulden. Låneskulden fördelas framför allt på fastighetsbolaget, bostadsbolaget, energibolaget, vattenbolaget, hamnbolaget samt kommunen. För samtliga bolag och kommunen finns en räntepolicy som är relaterad till respektive bolags möjlighet att bära risk. I och med att räntebindningarna följer respektive räntepolicy, hålls riskfaktorn på en nivå som är ekonomiskt försvarbar. För planperioden förväntas kommunkoncernens snittränta vara oförändrad kring 2,4 procent, en räntehöjning som är omhändertagen i bolagens och kommunens ekonomiska planering men som tar ett allt större utrymme i budgeten. En förändrad ränta med en procentenhet innebär i början av planperioden en ökad eller minskad kostnad för kommunen med ca 27 mnkr och i slutet av planperioden ca 33 mnkr.

Likviditeten

Likviditeten beskriver kommunens kortsiktiga betalningsförmåga. Den kan visas som omsättningstillgångar i relation till kortfristiga skulder. Om måttet är 100 procent innebär det att omsättningstillgångarna är lika stora som de kortfristiga skulderna. Ju lägre tal, desto större är risken att likviditetsbrist uppstår. År 2023 var kassalikviditeten 52 procent, om semesterlöneskulden exkluderas. Kassalikviditeten påverkas positivt av att kommunen har en outnyttjad checkkredit på 200 mnkr. Kommunen bedöms ha en god likviditet, och har dessutom möjlighet att förstärka den ytterligare om så skulle behövas.

Borgensåtaganden

Borgensåtaganden är viktiga vid bedömning av kommuner ur riskperspektiv. Varbergs kommuns borgensåtagande består huvudsakligen av 500 mnkr för Varbergs Stadshus AB:s lån samt av den solidariska borgen för Kommuninvests samtliga förpliktelser som kommunen tecknat genom medlemskap i föreningen. I nuläget överstiger Kommuninvests tillgångar dess skulder och ger med det en låg risk.

Varbergs kommun har dessutom, genom internbanken, skulder för dotterbolagen som i september 2024 uppgick till ca 4,9 mdkr. Bolagen har ett kraftigt ökat upplåningsbehov de närmaste åren och detta indirekta borgensåtagande kommer då att öka. Risken för dessa skulder får dock bedömas som liten eftersom de bolag som berörs visar gott resultat, har positivt kassaflöde och innehåller betydande övertvärden. De kommunala bolagen följer dessutom sina budgetar på ett bra sätt, vilket innebär att kommunen har kontroll över deras verksamhet.

Pensionsskulden

Pensionsskulden i balansräkningen beräknas öka från 450 mnkr år 2024 till 473 mnkr år 2029 vilket innebär att den kraftiga ökningen som sågs 2022 till 2024 kommer stanna av i takt med att inflationen minskar och det nya pensionsavtalet AKAP-KR innebär att färre personer tjänar in förmånsbestämd pension. Den totala pensionsskulden (både i balansräkning och som ansvarsförbindelse) beräknas till 1 147 mnkr vid ingången av 2029, vilket är något lägre än år 2024 då skulden beräknas till 1 265 mnkr. Denna skuld är beaktad vid antagande av de finansiella målen och skulden kommer att hanteras förutsatt att de finansiella målen uppnås.

Befolkningsprognosen

De skatteintäkter som ingår i budgeten har beräknats utifrån den senaste befolkningsprognosen som säger att invånarantalet under perioden 2024–2029 ökar från 68 900 till 72 300 invånare, det vill säga en ökning med 3 400 personer. Ett ökat invånarantal innebär ökade skatteintäkter, men samtidigt ökade kostnader. Det finns dock inget direkt samband mellan ökade skatteintäkter och ökade kostnader. Det innebär att kostnadsnivåerna som ingår i budget och plan löpande måste analyseras för att det inte ska uppkomma en ekonomisk obalans. Det är svårt att förutsäga exakt hur stor befolkningsförändringen blir mellan åren. Ett förändrat invånarantal på 100 personer innebär ökade eller minskade skatteintäkter på ca 7 mnkr.

Befolkningsprognosen visar på färre födda barn och minskat behov av platser i förskola och skola än vad tidigare prognoser visat signalerat. Samtidigt blir personer över 80 år allt fler och behovet av äldreomsorg ökar. Detta ställer stora krav på omställning i kommunens verksamheter åren framöver.